

Atatürk Döneminde Eğitim – Öğretim

Türkiye Cumhuriyeti eğitim sisteminin tarihî temelleri Osmanlı Devleti'nin XVIII. yüzyılın ikinci yarısında inşa etmeye başladığı Tanzimat Devrinde teşkilat yapısını büyük ölçüde tamamlayan Batı tipi eğitim sistemine dayanmaktadır. Şeriye ve Evkaf Nezareti'nin çatısı altındaki geleneksel eğitim sisteminin yanı başında kurulan bu sistem, 1857 yılında teşkil olunan Maarif-i Umumiye Nezareti'ne bağlanmıştır. Böylece Müslüman Osmanlı tebaasının çocuklarının devam edebildiği iki ayrı genel eğitim sistemi ortaya çıkmıştır. Ayrıca askerî okullar ile meslekî ve teknik okullar da ilgili oldukları nezaretlere bırakılmıştır. Dahası gayrimüslim okulları, yabancı devletler ve misyoner kuruluşları tarafından açılan okullar ile birlikte bu yapı merkezî yönetim ve denetimden uzak bir çoklu sistem görünümü arz ediyordu.

Fransa eğitim sistemi model alınarak hazırlanan 1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesi, bu tarihe kadar plansız ve programsız olarak gelişen Osmanlı eğitim hayatını bir sistem bütünlüğüne kavuşturmuştur. Nizamname Şer'îye ve Evkaf Nezareti'ne bağlı okullar hariç ülkedeki tüm eğitim kurumlarını Maarif-i Umumiye Nezareti'ne bağlamıştır. Nezaretin merkez ve taşra teşkilatını düzenlemiş; okul sistemini ayrıntılı olarak yapılandırmıştır. Nizamnamenin beraberinde getirdiği en önemli yeniliklerden biri, gayrimüslim okulları ile yabancı devletler ve misyoner kuruluşları tarafından açılan okulların da “mekâtib-i hususiye” olarak Maarif-i Umumiye Nezareti'ne bağlanmasıydı. Osmanlı Devleti 1870'li yıllardan itibaren Nizamnamede öngörülen sistemi hayata geçirmeye çalışmıştır. Sultan İkinci Abdülhamid zamanında bir taraftan ilk ve orta öğretimde okullaşma oranı artırılırken diğer yandan da yeni meslekî teknik eğitim ve yükseköğretim kurumları açılmıştır. Bu gelişme İkinci Meşrutiyet Devrinde de devam etmiştir. Bu arada Maarif-i Umumiye Nezareti merkez ve taşra teşkilatı da genişletilmiştir. Gerek merkezde gerekse taşradaki maarif meclislerinde gayrimüslimlere de yer verilmiştir. Bu uygulama Osmanlılık politikasının eğitim hayatına yansımasydı. Zira böylece Osmanlı millet sisteminde birbirinden bağımsız olarak yapılan farklı mezheplere (Ortodoks, Katolik, Gregoryen..) ait eğitim kurumları 1869 Nizamnamesi ile devlet okulları ile aynı çatı altında toplanıyor; eğitim üst yönetiminde de din farkı gözetmeksizin tüm Osmanlı milletlerine temsil imkanı veriliyordu. Devletin nihaî hedefi eğitim vasıtasıyla Osmanlı milletlerini kaynaştırarak bir millet haline getirmektir. Devlet İslamcılık ve Türkçülük akımlarının güçlendiği zamanlarda dahi Osmanlılık bilinci oluşturma çabasını bırakmadı. Nitekim İkinci Meşrutiyet Devrinde kullanılan tarih ve vatandaşlık eğitimi ders kitaplarında Osmanlı Devleti birer kardeş olan Osmanlı milletlerinin meydana getirdiği büyük bir aile olarak niteleniyordu. Fakat iç ve dış koşulların olumsuz olması, eğitim odaklı girişimleri sonuçsuz bırakacaktı.

Görüldüğü gibi Osmanlı Devleti “en uzun yüzyılı”nda Avrupaî bir eğitim sistemi kurmayı başarmıştır. Bu güçlü miras Türkiye Cumhuriyeti eğitim sisteminin altyapısını oluşturmuştur. Ne var ki bu miras birçok sorunu da içinde barındırıyordu. Gazi Mustafa Kemal Paşa Türk İstiklal Harbi'nin en kritik günlerinde Maarif Kongresi (1921) toplayarak öğretmenlerden ülkenin eğitim sorunlarını ve çözüm önerilerini dinlemişti. O bu Kongreyi açarken yaptığı konuşmada eğitimin milletlerin kaderini tayin etmedeki rolünü vurguladıktan sonra, Yeni Türkiye'de eğitimin millî, aklî ve ilmî olacağını söylemişti. Cumhuriyet'in ilanından hemen sonra yapılan ilk inkılaplar eğitimle ilgili olacaktı.

Cumhuriyet hükümetinin yaptığı ilk büyük eğitim devrimi 3 Mart 1924 tarihinde TBMM'nin Tevhid-i Tedrisat Kanununu kabul etmesiydi. Bu Kanun “Türkiye dahilindeki bütün müessesatı ilmiye ve tedsisiye Maarif Vekaletine merbuttur.” maddesiyle Tanzimattan beri hedeflenen eğitim birliğini sağlamıştır. Şer'îye ve Evkaf Vekaleti veyahut özel vakıflar tarafından idare olunan bütün medrese ve mektepler Maarif Vekaletine devredilmiş/bağlanmıştır. Bunun yanında ilahiyat alanında uzmanlar yetiştirmek üzere Darülfünun'a bağlı bir İlahiyat Fakültesi ile imam ve hatip yetiştirmek

amacıyla imam ve hatip mektepleri açılmasını hükme bağlamıştır. Bu madde aynı yıl içinde uygulamaya geçirildi. İstanbul'da Darülfünun bünyesinde bir İlahiyat Fakültesi ile ülkenin çeşitli bölgelerinde 29 imam ve hatip mektebi açıldı. Bu şekilde medreselerin işlevini görecekt yeni kurumlar ortaya çıkmış oldu. Nihayet hükümet 11 Mart 1924'te medreseleri kapattı. Fakat medreselerin yerini alan kurumların ömürleri de fazla uzun olmadı. 1926-1927 öğretim yılında Kütahya ve İstanbul İmam - Hatip Mektepleri dışındakiler kapandı. 1928'de, Teşkilât-ı Esasîye Kanunu'ndan devletin resmî dininin İslâm olduğunu belirten ibarenin çıkarılması, Türkiye Cumhuriyeti'nin -anayasal statüsünü 1937'de kazansa da- lâik bir devlet haline gelmesini sağladı. Bu tarihten sonra izlenen lâiklik politikasına paralel olarak devlet din eğitimi veren okullardan maddî desteğini çekti. Bu gibi kurumları destekleyecek ayrı bir din örgütü ve onun malî kaynakları olmadığı için imam ve hatip mektepleri, 1931-1932 öğretim yılında öğrenci olmadığı gerekçesiyle kapandı. İlahiyat Fakültesi ise 1933 Üniversite Reformu sırasında İslâm İncelemeleri Enstitüsü'ne dönüştürüldü. Ayrıca "Din Dersi" 1927'de ortaokulların, 1930'da ise ilkokulların programlarından kaldırıldı. 1930 ilkokul programına göre, sadece beşinci sınıf öğrencileri, velilerinin talepte bulunması halinde, program dışı olarak, haftada yarım saat verilecek Din Dersi'ne devam edebildi. Köy ilkokullarında ise bu ders 1939 yılına kadar verildi.

Eğitimde laikleşme sürecinde Türkiye Cumhuriyeti yabancı ve azınlık okullarında da dinî telkinde bulunulmasını, dinî kıyafetler ve semboller kullanılmasını yasakladı. Bu tedbirlere uymayan bazı okullar kapatıldı.

Atatürk Devrinde eğitim ve öğretimin amaçlarından biri de millî kültürü ihya etmek, sürekliliğini sağlamak ve yeni nesillere aktarmaktı. Bu amaçla Türk tarihi ve dili ile ilgili ilmi araştırmaların sonuçları programlara ve ders kitaplarına yansıtılmıştı. Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile aynı gün kabul edilen Şer'îye ve Evkaf ve Harbiye-i Umumiye Vekaletlerinin İlgasına Dair Kanun ile Hilâfetin İlgasına ve Hanedanı Osmaninin Türkiye Cumhuriyeti Memaliki Haricine Çıkarılmasına Dair Kanun, tarih ve yurt bilgisi derslerinin programlarına yansdı. Harf inkılabından önce yayınlanan tarih ders kitaplarında "İslamda İlk Cumhuriyet Devri" adlı bir üniteye yer verilmesi, rejimin Cumhuriyeti tarihsel bir bağlama oturtma ihtiyacı duyduğunu gösteriyordu. Batılı ulus devletler gibi Türkiye Cumhuriyeti de romantik tarih anlayışı ile yazılan ders kitapları vasıtasıyla millî gururu güçlendirmeyi amaçladı. Bunu yaparken psikolojik bir savaş içinde olunan Osmanlının son dönemi ötekileştirildi. Bu tutum 1924 yılında yapılan müfredat çalışmalarına yansdı. Maarif Vekaleti tarafından gönderilen yazılarda Cumhuriyet çocuklarının "saltanat ruhu"ndan uzak tutulması isteniyordu. Atatürk vatandaşlık eğitimine büyük önem verdi. İlk **Vatandaş İçin Medenî Bilgiler** adlı kitabın yazılmasında Afet İnan ve Recep Peker ile birlikte bizzat çalıştı. İlk ve ortaöğretim programları Batı ülkelerinin programları büyük ölçüde aynıydı.. Eğitim felsefesi ve metodolojisi konularında John Dewey'in etkisi çok güçlüydü. Bu dönemde yapılan Harf İnkılabı da beraberinde büyük bir halk eğitimi seferberliği getirmişti.

Eğitim sistemini laikleştiren yasal düzenlemelerden sonra yapılacak yapısal düzenlemelere geldi. TBMM tarafından 23 Mart 1926 tarihinde kabul edilen 789 sayılı Maarif Teşkilatına Dair Kanun, Osmanlıdan devralınan sistemde önemli değişiklikler yaptı. Merkez teşkilatına Dil Heyeti ve Talim ve Terbiye Dairesi olmak üzere yeni birim eklendi. Dil Heyeti; Türk dili ve buna ilişkin bilimsel çalışmalar yapacaktı. Bu Heyet kurulduktan sonra Türk dilinin yapısı ve ona en uygun alfabenin ne olabileceği konusunu inceledi. Harf İnkılabı'na hazırlık sürecinde önemli rol oynadı. Talim ve Terbiye Dairesi; eğitim ve öğretimle ilgili çalışmaları yürütecekti. Daha sonra yapılan teşkilat düzenlemelerinde genişleyen bu daire Maarif Vekaleti'nin en önemli karar organlarından biri haline geldi.

Maarif Teşkilatına Dair Kanun Osmanlıdan devralınan okul sisteminde önemli düzenlemeler yaptı. Bunların en önemlisi ilkokul türünün ülkenin demografik ve sosyoekonomik yapısına göre çeşitlendirilmesiydi. Buna göre şehir ve kasabalar

ile köylerde hem yatı hem de gündüz okulları bulunacaktı. Gündüz ilk mektepleri vilâyetlerin “idarei hususiye gelirleri” ile açılacaktı. Şehir ve kasaba yatı mekteplerini muhtaç kimsesiz çocuklara mahsus olmak üzere Maarif Vekâleti açabilecekti. Köy yatı mektepleri, okulu olmayan köylerin çocuklarına mahsustu. Bu okullar gerek genel ve gerek özel bütçelerle idare olunabilecekti. Bilûmum köy okulları yönetici ve öğretmenleri, çocukları köy hayatından ayırmayacak bir eğitim ve öğretim yöntemi uygulamakla mükellefti. Köy okullarının öğretim süresi en az üç yıl olacaktı. Ortaöğretim okulları; Liseler, Orta okullar, İlk muallim mektepleri, Köy muallim mekteplerinden oluşuyordu. Bu okullardan başka yüksek ve orta muallim mektepleri vardı. Yüksek Muallim Mektebi lise öğretmenlerini, Orta Muallim Mektebi orta okullarla ilk ve köy muallim mekteplerinin öğretmenlerini ve ilk öğretim müfettişlerini yetiştirecekti. Kanunun Türk eğitim sistemine getirdiği en önemli yenilik, “Maarif hizmetinde asıl olan muallimlik.” hükmüne yer vererek, öğretmenliği profesyonel bir meslek haline getirmesiydi. Kanun öğretmenlerin özlük haklarını iyileştirerek mesleğin sosyal statüsünü arttırmıştı.

Türkiyede yapılacak resmî okul binaları, kütüphaneler ve müzelere ait projeler ancak Maarif Vekâleti’nde kurulan Projeler Dairesi tarafından yapılacaktı. Kanunun yürürlüğe girmesinden bir süre sonra millî mimari akımının öncüsü Mimar Kemalettin Bey ölmüş; temsil ettiği ekol de gücünü kaybetmişti. Kanunda sözü edilen Daire 1927’de kurulmuş; başına da İsviçre vatandaşı Prof. Ernst Arnold Egli getirilmişti. 1938 yılına kadar bu görevde kalarak Ankara’da açılan belli başlı okulların projelerine imza attı.

Maarif Teşkilatına Dair Kanun’un eğitim sisteminde yaptığı en önemli değişikliklerden biri, ülkeyi mıntikalara ayırmış olmasıydı. Bir veya bir kaç vilâyetten oluşan her mıntakada bir maarif emini bulunuyordu. Ayrıca her vilâyette bir maarif müdürü veya memuru da vardı. Maarif emini, ilk mektep muallim ve muallim muavinleriyle müdür ve başmuallimlerini, ilk tedrisat müfettişlerini, eminlik maiyetindeki kalem heyetini, maarif mıntakası dahilindeki vilâyetlerin maarif kalemi başkâtip ve kâtiplerini ve vekâletçe tayin ve vekâlet emrine alınmaları kendilerine bırakılacak diğer maarif müntesiplerini kanun ve talimatnameler dairesinde tayin ve vekâlet emrine alırdı. İhtar, tektir ve katı maaş gibi cezalar da verirdi. Maarif eminleri vilâyet bütçelerindeki maarif tahsisati hakkında meclisi umumîlere arzedilmek üzere vilâyetlere teklifatta bulunurdu. Maarif eminleri, mıntakası dahilindeki orta tedrisat mekteplerini de murakabe ediyordu. Maarif eminlikleri de John Dewey’nin önerisiyle kurulmuştu. Kanunun yürürlüğe girmesinin ardından 13 eğitim bölgesi oluşturulmuştu. Bu model ademi merteziyetçi eğitim anlayışının hakim olduğu Anglosakson ülkelerinin tarihî tecrübelerine uygundu. Fakat 1931 yılında öngörülen fayda sağlanamadığı gerekçesiyle uygulamadan kaldırıldı.

Öte yandan 22 Haziran 1933 tarihinde yürürlüğe giren Maarif Vekâleti Merkez Teşkilatı ve Vazifeleri Hakkında Kanun ile de eğitim sisteminde bazı düzenlemeler yapıldı. Talim ve Terbiye Dairesi, Millî Talim ve Terbiye Dairesi adını aldı; görev tanımı genişletildi. Bakanlık bünyesinde Millî Eğitim Şurası ihdas edildi. Millî Eğitim Bakanlığı örgütü sonraki dönemlerde de bir takım önemli gelişmelere tanıklık etti. Bakanlık örgütündeki gelişmelerin anlamlı olması, eğitimde okullaşma oranı ve kalitenin artması durumunda bir anlam ifade edecekti.

Eğitim Sisteminin Gelişimi. Türkiye Cumhuriyeti’nin en önemli hedeflerinden biri eğitimde okullaşma oranını arttırmak ve kalite seviyesini yükseltmektir. Atatürk verdiği söylev ve demeçlerde eğitimli bir toplumun medenî ve müreffeh bir millet olabileceğini, eğitimsiz bir halkın da yoksulluk, zillet ve esarete sürükleneceğini sık sık ifade etmiştir. O, Türkiye Cumhuriyeti’ne iki temel hedef göstermiştir: “ilelebet payidar olma” ve “muasır medeniyet seviyesinin üzerine çıkma.” Bu iki hedefe ulaşmak için de eğitim alanında gelişmiş ülkelerin seviyesine ulaşmak gerektiğinin bilincindedir. Nitekim

Cumhuriyet'in ilanından sonra eğitimin hem nicelik hem de nitelik bakımından geliştirilmesine çalışılmış ve bu yolda önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Söz konusu gelişmeler aşağıda özetlenmiştir.

Okulöncesi eğitim İkinci Meşrutiyet Devrinde doğmuş bir alandı. Bu nedenle Cumhuriyet okulöncesi eğitim alanında Osmanlı'dan çok cılız bir birikim devralmıştı. Gerçekten de 1923-1924 öğretim yılında ülkedeki tüm anaokullarının sayısı yalnızca 80'di. Bu okullarda 136 öğretmen görev yapıyor ve 5.880 öğrenci öğrenim görüyordu. Atatürk devri boyunca devlet ülkenin kalkınması bakımından yatırım önceliği olan ilköğretimin geliştirilmesine ağırlık verdi.

İlköğretimin geliştirilmesi Atatürk Devri hükümetlerinin en önemli hedeflerinden biri oldu. Çünkü Cumhuriyet ilan edildiği sırada ülke genelinde ilkokul çağındaki her 5 çocuktan sadece 1'i okula devam edebiliyordu. Okur yazar oranı %10'un altındaydı. Söz konusu okullaşma hedefini gerçekleştirmek için yeterli malî kaynak yoktu. Bunun yanında öğretmen, okul binası ve araç - gereç tedarik ve temini de son derece güçtü. Çok önemli bir sorun da kentlerdeki öğretmen okullarından mezun olanların köylerde çalışmak istememesi idi. Cumhuriyet hükümetleri bu sorunu aşmak için köylere köy ortamında öğretmen yetiştiren modeller geliştirdi: Köy Muallim Mektepleri, Köy Eğitim Kursları, Köy Öğretmen Okulları ve Köy Enstitüleri. Bu arada özellikle Mustafa Necati Bey'in çabalarıyla öğretmenlik mesleği cazip hale getirildi. Sonuç olarak bu politikalar meyvesini vermeye başladı. Şöyle ki 1923-1924 öğretim yılında 4.894 olan ilkokul sayısı 1937-1938 öğretim yılında 6.700'ye, öğretmen sayısı 10.238'den 15.775'ye, öğrenci sayısı ise 341.941'den 764.691'ya çıktı. Öğrenci sayısı %224 arttı. Bu önemli bir ilerlemeydi. Fakat Atatürk vefat ettiğinde hâlâ Türkiye'deki 40.000 civarındaki köyün %83'ünde okul yoktu.

1923-1924 öğretim yılında Türkiye'de ortaöğretim; ortaokul, lise ve ilk öğretmen okullarını kapsıyordu. Bu tarihte Türkiye'de 72 ortaokul vardı. Bunlarda 796 öğretmen görev yapıyor, 5.905 öğrenci öğrenim görüyordu. 1937-1938 öğretim yılında okul sayısı 140'a, öğretmen sayısı 2.840'a ve öğrenci sayısı 74.107'ye çıkmıştı. Görüldüğü gibi ortaokullarda öğrenci sayısı 12,5 kat artmıştı. Bu artışta lise ve öğretmen okullarının orta kısımlarının öğrencilerinin bu okullara aktarılması önemli rol oynamıştı. Lise sayısı ise 23'ten 68'e çıkmıştı. Aynı dönemde öğretmen sayısı 513'ten 1.164'e, öğrenci sayısı da 1.241'den 21.000'e yükselmişti. Bu dönemde ortaöğretime öğretmen yetiştirme alanında kayda değer bir gelime yaşandı. John Dewey'nin tavsiyesi üzerine ortaokullara öğretmen yetiştirmek üzere Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü açıldı. Napoleon Bonaparte'nin Fransa'da kurduğu ulusal öğretmen yetiştirme sistemi örnek alınarak bu okula diğer öğretmen okullarına öğretmen ve müfettiş yetiştirme görevi verildi. Liselere öğretmen yetiştirme işi İstanbul'daki Yüksek Muallim Mektebi tarafından sürdürüldü. Bu okul Pedagoji Sertifikası geleneğine uygun olarak, İstanbul Üniversite'nin ilgili fakülteleriyle işbirliği içinde eş zamanlı program yürüttü.

Mustafa Necati Bey'in Maarif Vekilliği döneminden itibaren mesleki ve teknik eğitimin geliştirilmesi Türkiye'nin öncelikli hedefleri arasında yer aldı. 1926 yılı sonlarından başlanarak bu yolda kayda değer ilerlemeler kaydedildi. Öncelikle Avrupa ülkeleri ve ABD'den uzmanlar/heyetler getirilerek, ülkenin ihtiyaçları ve mevcut eğitim sistemi incelendi. Bu uzmanlardan Belçikalı Omer Buyse'nin raporu doğrultusunda Ankara'da bir Kız Meslek Öğretmen Okulu (1934) ile Erkek Meslek Öğretmen Okulu (1937) açıldı. Ayrıca, sözü edilen okulların açılmasından önce ülkenin nitelikli öğretmen gereksinimini karşılamak için çok sayıda eleman öğretmenlik öğrenimi görmek üzere Batı ülkelerine gönderildi. 1930'lu yıllardan itibaren Türkiye'de mesleki ve teknik eğitim hızla gelişmeye başladı. Bunda toplumsal ve ekonomik gelişime paralel olarak mesleki ve teknik eğitime olan ihtiyacın artması önemli rol oynadı. Öğretmen yetiştiren kurumların tür, sayı ve kapasiteleri arttırıldı.

Cumhuriyet, Osmanlı'dan o günün Türkiye'si için önemli bir yükseköğretim birikimi devralmıştır. Bunların en önemlisi

Darülfünun idi. 1919 yılındaki yeniden yapılanmadan sonra bu kurum, hukuk, tıp, edebiyat ve fen fakültelerinden oluşan, özerkliğe sahip bir üniversite haline gelmişti. Darülfünun'dan başka Mekteb-i Mülkiye, Sanayi-i Nefise Mektebi, Mühendis Mekteb-i Âlisi, Hamidiye Ticaret Mektebi, Orman Mekteb-i Âlisi, Yüksek Ziraat Mektebi, Baytar Mekteb-i Âlisi ve Robert Koleji, birer yükseköğretim kurumu olarak Cumhuriyet'e intikal etmişti. Ayrıca, Deniz Harp Okulu ile Kara Harp Okulu da bu kademede yer alan okullardı. 1933 yılında Darülfünun, İstanbul Üniversitesi adıyla yeniden yapılandırıldı. Cumhuriyet hükümetlerinin yükseköğretim politikalarının en önemli hedeflerinden biri, Ankara'yı da üniversite kenti haline getirmektir. Bu yolda atılan ilk adım, 1925 yılında Ankara Adliye Hukuk Mektebi'nin açılmasıydı; bu okul iki yıl sonra Ankara Hukuk Fakültesi adını aldı. 1927 yılında bir yıl önce Konya'da açılan Orta Muallim Mektebi de Gazi Orta Muallim Mektebi adıyla başkente taşındı. Atatürk'ün Türk milletini bilimsel temellere dayanan dil, tarih ve coğrafya bilincine kavuşturma politikası kapsamında 1936 yılında Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi açıldı. Köycülük ve tarımsal kalkınma politikası çerçevesinde 1930 yılında Ankara Yüksek Ziraat Mektebi kuruldu; 1933 yılında Ankara'da Yüksek Ziraat Enstitüsü açıldı. Bir yıl sonra İstanbul Yüksek Orman Mektebi, Orman Fakültesi olarak Yüksek Ziraat Enstitüsü'ne bağlandı. 1936-1937 öğretim yılında İstanbul'daki Mülkiye Mektebi, Atatürk'ün teklifi üzerine, Siyasal Bilgiler Okulu adıyla Ankara'ya nakledildi. Bu okul, Cumhuriyet'in mülkî idarecilerinin yetişmesinde önemli rol oynadı. Atatürk zamanında Türkiye'deki yükseköğretim kurumları sayısı 9'dan 17'ye çıktı. Bu kurumlarda görev yapan öğretim elemanı sayısı 307'den 837'ye, öğrenci sayısı da 2.915'ten 10.558'e çıkmıştı. Öğrenci sayısındaki artış oranı %362 idi ve bu yükseköğretim için çok önemli bir gelişmeyi işaret ediyordu.

Atatürk Devri eğitim politikalarında yaygın eğitim de önemli bir yere sahipti. Örgün eğitimde okullaşma oranının oldukça düşük olduğu, toplam nüfusun yaklaşık %9'unun okur yazar olduğu ülkede hemen her alanda köklü bir yenileşme süreci yaşanırken yaygın eğitim Cumhuriyet değerlerinin vatandaşlara aktarılmasında stratejik bir rol oynadı. Millet Mektepleri ve Halk Evleri en önemli yaygın eğitim kuruluşlarıydı. Ayrıca askerlik ve sivil savunma, ev idaresi, toplum sağlığı gibi konularda çok sayıda kurs açıldı.

Cemil ÖZTÜRK

KAYNAKÇA

2002 Yılı Başında Millî Eğitim, Millî Eğitim Bakanlığı, Ankara 2001.

AKYÜZ, Yahya, **Türk Eğitim Tarihi**, 8. Baskı, İstanbul 2001.

AYHAN, Halis, **Türkiye'de Din Eğitimi**, İstanbul 1999.

BAŞGÖZ, İlhan, **Türkiye'nin Eğitim Çıkmazı ve Atatürk**, Ankara 1995.

Cumhuriyetin 50. Yılında Rakam ve Grafiklerle Millî Eğitimimiz, Millî Eğitim Bakanlığı, İstanbul 1973.

ERGÜN, Mustafa, **Atatürk Devri Türk Eğitimi**, Ankara 1982.

LEWIS, Bernard, **Modern Türkiye'nin Doğuşu**, Çev. Metin Kıratlı, 2. Baskı, Ankara 1984.

Maarif 1937-1938 İstatistiği, Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğü, İstanbul 1939.

Millî Eğitim İle İlgili Bilgiler, 1997-1998 Öğretim Yılı, Millî Eğitim Bakanlığı, Ankara 1998.

Millî Eğitimde 50 Yıl, 1923-1973, Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara 1973.

ÖZTÜRK, Cemil, **Atatürk Devri Öğretmen Yetiştirme Politikası**, Ankara 1996.

ÖZTÜRK, Cemil, **Türkiye’de Düünden Bugüne Öğretmen Yetiştiren Kurumlar**, İstanbul 205.

ŞİMŞİR, Bilâl N., **Türk Yazı Devrimi**, Ankara 1992.

Türkiye Cumhuriyeti Maarifi 1923-1943, Maarif Vekâleti, Ankara 1944.

UNAT, Faik Reşit, **Türkiye Eğitim Sisteminin Gelişmesine Tarihî Bir Bakış**, Ankara 1964.

21/11/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/ataturk-doneminde-egitim-ogretim/?pdf=3824> adresinden erişilmiştir